

Nog veel open einden aan voorstel voor nieuwe vermogenstaks

Het Financieele Dagblad, 15 september 2023

Van Rij heeft een alternatief voor de huidige box 3-heffing klaargezet voor een nieuw kabinet. Deskundigen waarschuwen voor onevenwichtigheden in de belasting op vermogen. Fiscaal adviseurs zien grote praktische bezwaren aan Van Rijs voorstel.

Demissionair staatssecretaris Marnix van Rij (Fiscaliteit, CDA) is op de valreep met een voorstel gekomen voor een belasting op sparen en beleggen op basis van werkelijk behaalde rendementen. Een stap in de goede richting, vinden deskundigen. Maar er blijft nog wat te wensen over.

Van Rij heeft zijn plan vorige week gepresenteerd. Wie wil, kan daar in een internetconsultatie op reageren. Het nieuwe kabinet is dan alvast een eind op weg geholpen, is de gedachte van Van Rij. Want er is haast geboden om met een alternatief te komen voor de vermogensrendementsheffing in box 3, nadat de Hoge Raad die in 2021 buiten werking had gesteld. De oude systematiek bleek in strijd te zijn met Europees recht.

Betalingsproblemen

Edwin Heithuis, hoogleraar fiscale economie aan de Universiteit van Amsterdam, juicht het toe dat Van Rij voor beleggingsvastgoed en aandelen in familiebedrijven, start- en scale-ups, een andere belasting voorstelt dan voor de rest van het particuliere bezit in box 3. 'Vastgoed was het grote probleem dat een oplossing voor de vermogensrendementsheffing heeft gegijzeld', zegt hij.

Met de vermogenswinstbelasting die de demissionair bewindsman voor ogen staat, wordt direct inkomen uit vermogen, zoals huurpenningen en dividenduitkeringen, meteen belast. Daarentegen volgt de aanslag voor de waardeinstijging van het vastgoed en de moeilijk verhandelbare aandelen pas als deze winst bij verkoop wordt verzilverd.

Hiermee voorkomt Van Rij dat belastingplichtigen in betalingsproblemen komen, omdat de toegenomen waarde van hun bezit voorlopig alleen nog een papieren winst is. Zij zouden dan gedwongen zijn om een beleggingspand te verkopen of de incurante aandelen van de hand te doen. Heithuis, die tevens werkt voor accountants- en adviesorganisatie BDO, ziet nog een tweede voordeel. De waarde van dit vermogen hoeft niet elk jaar te worden bepaald. 'Dat zou een drama worden, met eindeloze discussies met de Belastingdienst.'

Knip ongedaan maken

Collega-hoogleraar fiscale economie Peter Kavelaars van de Erasmus Universiteit Rotterdam noemt de winstbelasting voor vastgoed en de bijzondere aandelen een eerste stap in de goede richting. Hij hoopt dat het volgende kabinet deze heffing voor ál het vermogen in box 3 gaat

gebruiken. Daarmee zou de opvolger van Van Rij diens 'knip' ongedaan maken. Van Rij stelt als standaard in box 3 een vermogensaanwasbelasting voor, met de winstbelasting als uitzondering.

De heffing belast naast het directe inkomen uit vermogen ook meteen de waardeinstijgingen van het onderliggende bezit. Dat bezit bestaat hoofdzakelijk uit aan de beurs verhandelbare aandelen. Belastingbetalers mogen hierbij verliezen in het ene jaar verrekenen met winsten in het andere. De argumentatie achter de aanwasbelasting is dat de waarde van beursgenoteerde effecten eenvoudig is vast te stellen en dat vermogenden de opgelegde belasting makkelijk kunnen betalen door een deel van hun effectenportefeuille te verkopen.

Economische verstoring

Dat laatste is volgens Kavelaars 'het toppunt van een economische verstoring', terwijl belastingen de economie volgens economen zo min mogelijk moeten verstoren. 'Beleggers moeten aandelen uit economische motieven verkopen en niet om de belasting daarover te kunnen betalen', zegt de Rotterdamse hoogleraar. 'Dat is per definitie onjuist.'

Het argument dat banken en andere financiële instellingen niet de langjarige gegevens over de waardeontwikkeling van effectenbezit kunnen aanleveren, en dat een vermogenswinstbelasting daarmee tot een zware administratieve last voor belastingbetalers zou leiden, verwijst Kavelaars naar het rijk der fabelen. In andere landen kan dat wel, constateert hij. Het ministerie van Financiën heeft zich iets op de mouw laten spelden door de Nederlandse banken, meent hij.

Belasting uitstellen

Volgens Bas Jacobs, hoogleraar economie en overheidsfinanciën aan de Vrije Universiteit, kan de combinatie van twee soorten heffingen in box 3 werken. Maar daarvoor is dan wel flankerend beleid nodig, zegt hij. Zo'n beleid is hij nog niet tegengekomen in het voorstel van Van Rij.

Jacobs legt uit dat een vermogenswinstbelasting belastingplichtigen ertoe aanzet verliezen naar voren te halen en winsten naar achteren te schuiven. Zo stellen zij hun belastingafdracht uit en ontstaat er een asymmetrie met de aanwasbelasting, zegt hij. Dat kan er in Van Rij's voorstel toe leiden dat particuliere beleggers hun beursgenoteerde aandelen gaan inruilen voor vastgoed. 'Dat moeten we afwachten', aldus Jacobs.

Voorheffing in box 3

Om de symmetrie te herstellen, heeft Jacobs samen met emeritus hoogleraar Sijbren Cnossen het idee geopperd om een voorheffing op te nemen bij iedere vermogenswinstbelasting. Dan moeten ook vastgoedbeleggers alvast een deel van hun belasting gaan betalen.

Overigens beperkt de onevenredigheid tussen vermogensheffingen zich niet tot de voorgestelde box 3, zegt de Amsterdamse hoogleraar. Die doet zich ook voor tussen de boxen 1, 2 en 3. 'Door deze asymmetrie weg te nemen, voorkom je dat particulieren en ondernemers

zich bij de keuzes voor vermogenssoorten en rechtsvormen laten leiden door fiscale in plaats van intrinsieke motieven', aldus Jacobs. Als het noodzakelijke aanvullende beleid niet haalbaar blijkt te zijn, dan moet het nieuwe kabinet volgens hem in alle boxen voor een vermogenswinstbelasting kiezen.

Olifant in de kamer

Wat betreft het toekomstige tarief beperkt Van Rij zich tot een overzicht van wat bij verschillende varianten van de nieuwe box 3 nodig is om de belastingopbrengst op peil te houden. Dat varieert van 33% tot 37%.

'Het nieuwe tarief is de olifant in de kamer', aldus Heithuis over de terughoudendheid van de vertrekkende staatssecretaris op dit punt. 'Als we het reëel inkomen uit vermogen gaan belasten, begrijp ik niet waarom we dat tegen een lager percentage gaan doen dan inkomen uit arbeid', zegt hij. 'En als we het tarief op inkomen uit vermogen verhogen, kan het tarief op inkomen uit arbeid omlaag. Zo snijdt het mes aan twee kanten.'

'Iedere oplossing schept weer haar eigen problemen', zegt Sylvester Schenk. De directeur fiscale zaken bij het Register Belastingadviseurs (RB) refereert aan het voorstel van demissionair staatssecretaris Marnix van Rij voor een heffing op basis van werkelijk behaalde rendementen op particulier vermogen in box 3 van de inkomstenbelasting. Het RB, de beroepsvereniging van fiscaal adviseurs die voornamelijk voor het midden- en kleinbedrijf werken, wijdde daar donderdag een webinar aan. Belastingadviseur Eric van Uunen kwam tijd tekort om in twee uur alle haken en ogen de revue te laten passeren. Van Uunen vroeg zich onder meer af of op het ministerie van Financiën wel goed is doordacht welke mogelijkheden de introductie van de vermogenswinstbelasting voor vastgoed biedt om het betalen van belasting vooruit te schuiven. De Hoge Raad heeft namelijk in een ver verleden bepaald dat winsten die met de verkoop van onroerend goed worden behaald, onbelast blijven als die worden geherinvesteerd in vastgoed. Met andere woorden, iemand die een winst boekt op de verkoop van een beleggingspand omdat dit in waarde is gestegen, kan de belasting over deze winst doorschuiven door daarmee een volgend pand te kopen. 'Dat is buitengewoon prettig', aldus Van Uunen. Daarentegen is het volgens de belastingadviseur 'heel pijnlijk' dat het voorstel van Van Rij niet voorziet in de mogelijkheid om belasting door te schuiven bij onder meer overlijden. Als een particuliere eigenaar van beleggingsvastgoed sterft, moeten de nabestaanden afrekenen met de fiscus over de waardeverhoging van het vastgoed. Als het geld daarvoor ontbreekt, is verkoop onvermijdelijk.